
Když výzkum, tak terénní, když terénní, tak praxe

Těsně před samým začátkem prázdnin se uskutečnila minikonference studujících bakalářského studia, kteří se profilují v sociální a kulturní antropologii. Minikonference byla jedním z výstupů kurzu Terénní antropologická praxe, který se konal v letním semestru.

Kurz byl spojen s výjezdem do terénu (fieldwork), kde si začínající výzkumníci a výzkumnice mohli vyzkoušet různé techniky antropologického výzkumu. Pět výzkumných týmů zpracovávalo pět výzkumných témat, které si připravili během semestru. Studující zajímal veřejný prostor vesnice, spolková činnost, místa paměti, turismus v kontextu malých obcí, společenské akce a rituály. V letošním roce jsme navázali spolupráci s obcí pod Řípem. V termínu od 27. 4. do 4. 5. do terénu vyjelo 15 studujících a dvě vyučující (viz fotogalerie níže). Klíčové bylo navazování kontaktů a získávání důvěry lokálního zastupitelstva a obyvatel obce, stejně jako nastavování a upevňování epistemologie antropologického přístupu. Výzkumníci a výzkumnice pracovali ve tříčlenných týmech. Vytvářeli terénní poznámky, vedli rozhovory, pořizovali fotografie, audio a video nahrávky. To vše dohromady (vstup do terénu, opora v antropologických a sociálněvědních konceptech a vytvořená data) se pak stalo základem pro analýzu a závěry, k nimž výzkumné týmy došly.

Na minikonferenci, v rámci níž získávají studující další akademické dovednosti, odeznělo pět skvělých referátů, které korespondovaly s výzkumnými tématy. Jen jako ochutnávku závěrů, k nimž výzkumníci a výzkumnice došli, zmíníme několik, které poodhalí jejich cesty k antropologii. Židle, které si sousedé společně vystrčí na ulici, či naopak průhled plotem na zahradu plnou okrasných květin ukazují, že hranice veřejného a soukromého prostoru se může dynamicky měnit. Podobně fotbalové hřiště, které mají ve správě „fotbalisti“, je multidimenzionální prostor, který se proměňuje dle potřeb a cílů obyvatel obce. Místa paměti (jako např. koupaliště) nemusejí být nutně zapsána v průvodcích či historických knihách, ale jsou produkována a reprodukována skrze narativy o dětství a o tom, co bylo. Naopak turisty nemusíme nahlížet jako „sběratele míst paměti“, ale jako těla, která díky turismu čelí různé míře diskomfortu (např. namáhavá cesta na Říp), kdy tento diskomfort legitimizuje cíl turistů a jeho touha po autentickém pohledu. A konečně právě pohled, voyeurství, či jednoduše diváctví je snad nejfrekventovanější forma participace na hře a rituálu, ať se jedná o rodiče, jejichž pohled je upřen na děti ve strašidelném hradě, nebo o fotbalisty čekající na přihrávku.

Děkujeme studujícím za dobře odvedenou práci, invenci a nadšení, obyvatelům obce, že nás nechali kurz terénní antropologické praxe realizovat.

Dana Bittnerová a Hedvika Novotná